

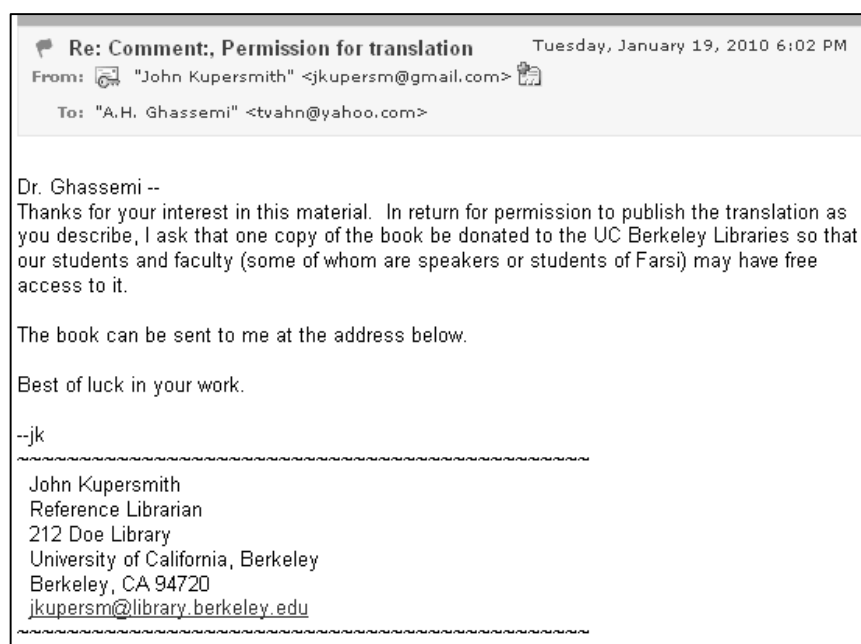
یادداشت مترجم

چند سال پیش، کتابی با عنوان «اطلاعیابی در اینترنت» به چاپ رسید که راهنمای مختصری بود در باره‌ی شیوه‌ی اطلاعیابی در اینترنت، و مبتنی بر مطالبی بود که به وسیله‌ی گروه رایانه‌ی دانشگاه برکلی، برای استفاده‌ی دانشجویان آن دانشگاه تدوین گردیده بود. امتیاز کتاب مذکور علاوه بر اختصار و کمی حجم آن این بود که برای استفاده‌های آموزشی و پژوهشی، و توسط یک واحد علمی پژوهشی تهیه شده بود.

با گذشت چندین سال، برخی از اساتید و دانشجویانی که از راهنمای مذکور استفاده کرده و آن را سودمند یافته بودند، تجدید چاپ آن را پیشنهاد کردند. اما تغییرات دائمی منابع و ابزارهای اطلاعاتی، تجدید چاپ آن کتاب را با همان محتوا، توجیه نمی‌کرد. علاوه بر این، نیازها و مفاهیم جدیدی که با گذشت زمان و تغییر شرایط اطلاعاتی مطرح شده‌اند مستلزم تغییر در مطالب آن کتاب بود. در مراجعه به سایت دانشگاه برکلی که مطالب کتاب مذکور از آنجا اخذ شده بود نیز تغییرات فراوانی در مطالب مشاهده گردید، که اگر مقایسه‌ی کوتاهی بین مطالب کتاب قبلی و آنچه در حال حاضر در سایت مذکور قرار دارد به عمل آید، این تفاوت‌ها به روشنی به چشم خواهد آمد.

عمده‌ی مطالب کتاب حاضر از پایگاه وب دانشگاه برکلی ضبط و ترجمه شده و به همین دلیل در تنظیم برای چاپ بر روی کاغذ، تغییراتی در شکل مطالب داده شده که بعضاً شاید موجب کاهش کارآمدی آن شده باشد - هرچند تلاش گردیده بیش‌ترین سازگاری با قالب محدود چاپی فراهم آید. علاوه بر این تغییرات، فقط به متن مذکور اکتفا نشده و مطالب دیگری نیز به متن برگرفته از آن سایت افزوده شده. در مثال‌ها نیز در هر جا که لازم یا ممکن بوده، از مثال‌های مناسب برای دانشجویان ایرانی استفاده شده است.

برای ترجمه‌ی متن مورد استفاده در کتاب نیز از آقای «جان کوپراسمیت» که در حال حاضر و پس از «جو بارکر» مسئولیت محتوای مطالب کتاب را بر عهده دارد، درخواست اجازه شد و ایشان نیز به راحتی این اجازه را داد. نامه‌ی پاسخ ایشان را در زیر می‌بینید.

واژه نامه‌ی انتهایی کتاب، مختصر ولی سودمند است. اما مترجم با توفیق الهی موفق شده است واژگان مفصل‌تری را ترجمه و در اختیار علاقه‌مندان قرار دهد که متن کامل آن از طریق اینترنت و به همت «پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران»، با عنوان «فرهنگ اطلاع‌رسانی» و به نشانی www.irandoc.ac.ir در دسترس است و امید می‌رود که به زودی به صورت چاپی نیز عرضه گردد. امید است ترجمه‌ی حاضر در تدریس مهارت‌های سواد اطلاعاتی مورد استفاده‌ی اساتید، کتابداران و دانشجویان ارجمند قرار گیرد.

ع.ح. قاسمی
tvahn@yahoo.com

۱. درباره‌ی این راهنما

تغییرات بسیاری در اینترنت پدید آمده، اما به باور عده‌ی بسیاری، هنوز هم گوگل بهترین مکان برای شروع است، و به عنوان دومین پیشنهاد برای جستجو در وب، «اسک‌دات‌کام»^۱ و «یا»^۲ «یاهو!سرچ»^۳ توصیه می‌شوند. علاوه بر این، به جای استفاده از موتورهای جستجوی خوب (که تعدادشان نیز کم است)، استفاده از هیچ وراجستجوگر^۳ی توصیه نمی‌شود.

فهرست‌های راهنما نیز همچنان بهتر و کارآمدتر می‌شوند. هم «راهنمای کتابداران بر اینترنت»^۴ و هم «اینفوماین»^۵ از نظر کیفی رشد کرده‌اند و حاوی منابع اولیه‌ی بسیار عالی، داده‌پایگاه‌ها و راهنماهای تخصصی در موضوعات گوناگون، و سایت‌های مفید دیگری هستند.

سرافصفه‌ی برخی از کتابخانه‌ها^۶ نیز انتخاب‌های خوبی را ارائه می‌دهند که می‌توانید به آن‌ها مراجعه کنید.

-
1. Ask.com
 2. Yahoo!Search
 3. meta search engine
 4. Librarians' Internet Index
 5. InfoMine

۶. مثل سرافصفه‌ی کتابخانه‌ی مرکزی دانشگاه فردوسی مشهد (<http://c-library.um.ac.ir>)

۱-۱. نحوه‌ی استفاده از این خودآموز

فهرست مطالب این خودآموز انواع گوناگونی از اطلاعات درباره‌ی جستجوی وب و خدمات آن ارائه می‌دهد. شما می‌توانید خودآموز را از ابتدا تا انتها و به ترتیب فهرست مطالب دنبال کنید، یا از بخش‌هایی که فکر می‌کنید اکنون دیگر آن‌ها را بلد هستید چشم‌پوشی کنید و کار را با هر بخشی که لازم می‌دانید ادامه دهید. معنای برخی از اصطلاحات تخصصی‌تر نیز در انتهای کتاب در بخش واژه‌نامه آمده است.

۱-۲. اهداف این خودآموز

هدف از تهیه‌ی این خودآموز بدین قرار است:

- ارائه‌ی منبع یادگیری رایج و روزآمد برای هرکس که علاقه‌مند به یافتن اطلاعات در وب جهانگستر است.
- ارائه‌ی کارپایه‌ای برای دانشجویان به منظور آشنایی بیشتر با اینترنت، وب، مرورگرها، و اطلاع‌یابی؛
- زمینه‌سازی و گسترش آموزش شیوه‌های پژوهش و جستجوی کیفی در وب؛
- توصیه و توضیح روشن، کارآمد و روزآمد راهبردهای جستجو که می‌توان آن‌ها را در هر حوزه‌ی آموزشی و پژوهشی به کار بست.

با فراگیری نکات ارائه‌شده، ضمن اعتماد به یافته‌های حاصل از جستجوی خود، راه‌های پالایش و محدودکردن جستجوی خود را می‌آموزید. زمانی که یافته‌هایتان بیش از حد نیاز باشد، می‌توانید اسناد بی‌ربط را حذف کنید و از میان باقیمانده‌ی یافته‌های جستجو، آنچه را که می‌خواهید بیرون بکشید. همچنین می‌توانید از ابزارهای متعدد جستجو استفاده کنید که هر یک، تسهیلات و نقاط قوت و ضعف گوناگونی دارند.

باید با رویکردهای گوناگون آشنا شوید و بدانید در چه زمانی از آن‌ها استفاده کنید تا بتوانید از پس چند میلیارد صفحه‌ی موجود در وب برآیید. این راهنما به شما می‌آموزد که چگونه به غربال کردن بهترین اطلاعات موجود در وب بپردازید و با رشد مداوم وب و تحولات جاری آن، همراه شوید.

۱-۳. این خودآموز چه مطالب منحصر به فردی دارد؟

این خودآموز با استفاده از تجارب حاصل از آموزش کتابداری در دانشگاه برکلی کالیفرنیا رشد کرد و با ارائه‌ی دروسی برای استفاده از منابع اینترنتی به منظور یافتن اطلاعات، در سطوح ابتدایی، متوسط و پیشرفته شروع به کار کرد. با توجه به این تجربه، کم‌کم آشکار شد که صرف وقت برای یادگیری اطلاع‌یابی در اینترنت به صورت مؤثر و کارآمدتر و استفاده از راهبردهای پیچیده‌ی جستجو، ارزشمند است. هر فردی (تنها به شرطی که هرچه را که می‌یابد، ارزیابی کند) می‌تواند به نتایج جستجوی خود اعتماد کند و روش‌هایی برای بهتر و متمرکز کردن جستجوهایش فراگیرد.

این خودآموز را «جو بارکر»^۱ ابداع کرد. وی در جولای سال ۲۰۰۷ از دانشگاه کالیفرنیا بازنشسته شد. کار این خودآموز و کارگاه‌های آموزشی را «جان کوپراسمیت»^۲ ادامه می‌دهد. جو قبل از بازنشستگی خود، بعضی از صفحات اولیه و مقدماتی این خودآموز را نیز تهیه کرد. البته در سال ۱۹۹۵ پیدا کردن توضیحات غیرفنی برای وب جهانگسترد مشکل بود؛ ولی اکنون تعداد بسیاری وبسایت خوب دیگر وجود دارد که این اطلاعات زمینه‌ای را ارائه می‌دهند. برای شروع در این زمینه، ویکی‌پدیا جای خوبی است.

این خودآموز یکی از پر استفاده‌ترین خودآموزها در دنیا است که در نسخه‌ی الکترونیکی و درونخطی آن، پیوندهای زیادی به خودآموزهای دیگر در مبحث جستجوی وب داده شده است. بخش‌هایی از وبسایت این راهنما به زبان‌های روسی، فرانسوی، اسپانیایی، سوئدی، عبری، چینی و احتمالاً زبان‌های دیگر ترجمه شده. هر هفته به طور میانگین دو درخواست از کسانی دریافت می‌کنیم که مایل‌اند از بخش‌های این خودآموز به عنوان پشتیبان تلاش‌هایشان در آموزش این مطالب استفاده کنند. از افرادی که برای استفاده از این مطالب از ما اجازه می‌گیرند، قدردانی می‌کنیم و اجازه‌ی استفاده از این مطالب را برای اهداف آموزشی غیرانتفاعی، به شرطی که امتیاز آن به این منبع داده شود، می‌دهیم.

1. Joe Barker
2. John Kupersmith